

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Plačaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K., pol leta 2 K in za četri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K., za druge izvenavstrijske države 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Kakš, Slovenskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroska cesta šte. 5, vprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zaprete reklamacije so poštnine proste.

Slavnosten dan.

Velikonočni torek dne 29. marca je bil za S. K. Z. slavnosten dan. Obdržavala je v Mariboru svoj letošnji občni zbor. Iz vseh okrajev Slovenskega Štajerja so prihiteli pristaši naše kmečke stranke, da se udeležijo občnega zbora svoje politične organizacije. Tudi vsi državni in deželni poslanci S. K. Z. so bili pri zborovanju navzoči.

Največje navdušenje pa je vzbudila navzočnost voditelja slovenskega krščanskega ljudstva, načelnika Vseslovenske ljudske Stranke, dr. Ivana Šusteršiča. Završalo je po dvorani od ploskanja in gromovitega „Živio“-klicanja, ko je vstopil v veliko dvorano Narodnega Doma med svoje štajerske sobrate, kateri so mu s tem prisrčnim vsprejemom dokazali, kako ljubijo in spoštujejo moža, ki se vse svoje življenje bori za dobrobit slovenskega ljudstva. Naj mu bo ta pojav odkritosrčnega spoštovanja tudi v zadoščenje za vsa blatenja, katera je moral moč pretekle čase pretrpeti tudi od štajerskih liberalcev. Sedaj je seveda tudi pri liberalcih drugače, kajti pred njegovim velikim političnim talentom in neumornim delom za slovenske koristi so umolknil tudi liberalni palčki.

Občni zbor S. K. Z. je otvoril njen načelnik, državni in deželni poslanec, Ivan Roškar, ter pozdravil navzoče zborovalce in državne in deželne poslance. Potem je povzel besedo, da govori o nameravanem davku na vino.

Poslanec Roškar.

V jasnih besedah je g. poslanec razložil zakonski načrt za davek na vino, ter z osoljenimi besedami dokazoval njegove nedostatke in veliko škodo, ki bi jo naredil vinogradništvu, ako bi postal načrt res zakon. Ko je razlagal, kakim sitnostim bi bili vinogradniki izpostavljeni vsled nadzorovanja vinskega pridelka v svrhu obdačenja, je ljudstvo glasno izražalo svoje ogorčenje nad vladno nakano. Navedel je, kaj so že vse S. K. Z. in njeni poslanci storili nasproti predloženemu načrtu, ter obljubil, da bodo še nadalje v tem smislu delovali, in poskusili vse, da načrt ne postane zakon. Z velikim odobravanjem se je občni zbor zahvalil za temeljito in govorniško spretno izvajanje načelnika Kmečke zveze, ter na njegov predlog soglasno sprejel sledečo resolucijo:

Na občem zboru Slovenske Kmečke Zveze iz vsega Spodnjega Štajerja zbrani vinorejci protestirajo z vso odločnostjo proti upeljavi novega davka na vino. Zahtevajo torej od v. c. kr. vlade, da odtegne tozadevno predlogo, katera bi, ako postane zakon, uničila našo vinorejo, ter s tem ugonobila mnogotisi- dim viničarskim in posestniškim rodbinam eksistenco, in jih prisilila k izselitvi v tuje države.

Vinoreja se že dandanes ne obnese, in sicer vsled pomanjkanja in draginje delavskih moči, podražitve vseh, za obdelovanje potrebnih materialij, in vsled na najnižji nivo padlih cen za vino, katere povzročajo vedno večja produkcija in uvoz, najbolj pa nezdrave trgovinske razmere.

Trgovina z vinom je neracionalna zato, ker je v rokah nekaterih posameznikov, kateri jo izrabljajo v silovito škodo producentov in konsumentov. Zadržno kletarstvo vinogradnikov je nujno potrebno, edina odpora proti temu.

Avstrijski konsum vina je med evropskimi državami še komaj na dvanajstem mestu.

Prenovitev okuženih vinogradov na Štajerskem se niti za eno tretjino od prejšnjega površja ni izpejajana, ker povzroča preogromne stroške.

Novi davek na vino, kateri bi z vso gotovostjo najbolj prizadel producenta ali vinorejca, in bi se vsled tega še zdatno znižal konsum, bi državi le malo koristil, ker bi se glavni del dohodkov porabil za nadzorstvo ali kontrolne organe.

Ako torej vlada ne namerava ničiti vinoreje, in se uvidi v vinorejstvu koristno panogo za novi kmetijstva, tedaj naj opusti vsako namero, z novimi davki njo oškodovati.

A za vse to sedanja vlada ni imela mnogo smisla, pač pa za nalaganje novih bremen. Zato pa se

štajerskega ljudstva na svoje zastopnike poslance, z obračajo vsi zbrani vinorejci v imenu vsega spodnje- zahtevu, da z vso odločnostjo zastavijo vse svoje moči ter preprečijo z vsemi sredstvi, četudi z najskrajnejšimi, vladno nakano, s katero bi se obremenila vinoreja z novim davkom.

Dr. Ivan Šusteršič.

Viharno navdušenje je zopet nastalo, ko je dal predsednik besedo vseslovenskemu voditelju dr. Šusteršiču. „Živio Šusteršič!“ je donelo po dvorani, in le počasi je pleglo ploskanje in vsikli, da je mogel začeti govoriti. Z napeto pozornostjo je poslušalo vse jasna izvajanja, katera so večkrat tako elektrizirala poslušalstvo, da je moral govornik prekiniti in čakati, da se vleže splošno navdušenje.

Položaj na Dunaju je skrajno kritičen. V predvelikonočnem zasedanju se je vlada pre- pričala, da nima zanesljive večine, na katero bi se mogla naslanjati.

Nasprotno: večina zbornice je odklonila, raz- pravljati še pred Veliko nočjo 182 milijonsko posojilo, katero zahteva vlada, ker primanjkuje denarja v državni blagajni.

Kako bo šlo s tem posojilom po Veliki noči, še ni jasno.

Danes se zamore le jedno reči: da je vse ne- gotovo, usoda vlade, usoda parlamenta in usoda vladnih predlog.

Samo eno je gotovo, in to je za nas edino merodajno: Da se Vseslovenska ljudska stranka ničesar ne boji, naj pride kar hoče! (Dolgotrajno ploskanje.)

Parlament se zopet snide okoli srede aprila. Ni pričakovati, da se do takrat kaj spremeni na vladnih klopih.

Tudi pisarjenje, da se do takrat zasedete mesti češkega in nemškega ministra-krajana, je prazno.

Vsaj kar se tiče češkega ministra-krajana, je čisto neverjetno, da bi katerikoli Čeh (Navdušeni klici: Živio Čehi!) vstopil v sedanji kabinet; kajti Slovenska Jednota je po soglasnem sklepu odločno odklonila vsako tako krpanje (Pritrjevanje) in slovesno izrekla, da smatra vsakega, ki bi kljub temu šel v ministrstvo, škodljivcem slovenskih interesov.

Bolj verjetno je, da bo poskusil baron Bie- nerth takoj, ko se snide državni zbor, pripra- viti Čehe in Nemce do kompromisa o narodno-političnih spornih točkah na Češkem.

Mi bi gotovo narodno spravo med Čehi in Nemci z veseljem pozdravili, ker bi s tem bil ustvarjen eden najvažnejših pred- pogojev za ozdravljenje naših notranjopolitičnih raz- mer.

Toda, kakor ležijo stvari, ni pričakovati, da se bo kompromis posrečil. S precejšno sigurnostjo se zamore reči, da se bo razbil ob prenapetih zahtevah Nemcev.

In potem stopi položaj v najkritičnejši stadij. Kriza postane nad vse akutna.

Pa tudi v nepričakovanem slučaju, da se po- sreči češko-nemški kompromis, notranje-politični po- ložaj še ne zgubi svojega kritičnega značaja.

Ostane še odprto jugoslovansko vprašanje (Gro- movito pritrdjevanje) slovensko-nemški, slovensko-italijanski in hrvatsko-italijanski spor.

Le če se posreči rešiti tudi južni narodni spor potem sporazumljenja prizade- tih narodnosti v smislu narodne rav- nopravnosti, bo mogoče govoriti o resničnem ozdravljenju avstrijskih notranjopolitičnih razmer. (Tako je! Navdušenje.)

Drugače ostane velika rana odprta na veleva- žnem delu državnega telesa. Kajti proti jugu, ob oba- lih sinje Adrije in na Balkanu leži prihodnost naše države in tukaj, na južnoslovenskih tleh, se odloči danes ali jutri usoda habsburške vladarje. (Pritrdjevanje.)

S slepoto vdarjen bi bil avstrijski državnik, ki bi to preziral.

V. L. S. je pripravljena, skleniti pošteno, mo- ško spravo z narodnimi nasprotniki. Toda za sedaj

je komaj upati, da se ista dobra volja najde tudi na drugi strani, kajti Nemci nočejo ravnopravno- sti, temveč hočejo predpravitve, hočejo pod- jarmiti in gospodariti.

Zato utegne nam Jugoslovonom in osobito nam Slovencem pridržana biti še daljša doba bojev za narodno ravnopravnost, za naš narodni obstanek. — Trdno zaslabo imamo v teh bojih v naših zvestih zaveznikih, v bratih Čehih. (Silno navdušenje.) — Kakor naša zvestoba donjih ostane neomahljiva, tako se tudi češka zve- stoba ne gane. (Po dvorani šumi gromovito pri- trjevanje.)

Slovenska Jednota je in ostane stolp češko-slovenske solidarnosti. (Ponovne ovacije bratom Čehom.)

Ne varajmo se pa v enem: glavna naša moč in jamstvo za bodočnost Jugoslovancov leži v nas Ju- goslovanih samih.

Jedini in močni moramo pred vsem biti mi sami — potem se nam ni bati nobenih vihar-jev! Zato je bil skrajni čas, da se je osnovala Vse- slovenska ljudska stranka (Navdušenje), velika, jed- notna stranka celokupnega slovenskega ljudstva, — brez ozira na deželne meje.

Vseslovenska ljudska stranka je danes najmočnejši faktor med av- strijskimi Jugoslovani in zavzema odlič- no mesto med Slovani, pa tudi sploh v parlamentu — in to kljub temu, da še nima tistega zastopstva v dr- žavnem zboru, ki ji gre po dejanskih političnih raz- merah v domovini. Kajti to je jasno: če bi bile da- nes nove volitve, pripadejo V. L. S. z malimi izje- mami vsi slovenski mandati, tako da bo, če Bog da i sreča junaka, v prihodnjem državnem zboru V. L. S. sama za-se predstavljala absolutno večino jugoslovanske delegacije. (Viharno pri- trjevanje.)

Toda že danes je pozicija Slovenskega kluba v državnem zboru obče priznana in spoštovana. To se imamo zahvaliti jedinstvi in načelih, medsebojnemu prijateljstvu in zaupanju poslancev V. L. S., navdu- šenju vsakega izmed nas za dobro stvar, in strogi disciplini, ki vlada v naših trdno sklenjenih vrstah — pred vsem pa zavesti, da se moramo pri svojem trudu in odgovornosti polnem delu naslanjati na neomajno zaupanje ogromne večine slovenskega ljudstva, kije enega du- ha z nami. (Burno ploskanje.)

Zalibog pa ne morem hvaliti razmerja med na- mi in ostalimi jugoslovanskimi strankami. Dotakniti se moram tudi te rane, če tudi bi rajše molčal. A razmere silijo, da se to razmerje enkrat razjasni in uredi. Zato je moja vestna dolžnost, spregovoriti ne- kaj besed o tem.

Ostali Jugoslovani razpadajo v več strank, ki so deloma doma v hudem nasprotstvu, na Dunaju pa so se združile v takozvano Zvezo južnih Sla- venov. Nekatere teh strank so nam po svojih nače- lih sorodne.

Lojalno razmerje med Slovenskim klubom in Zvezo južnih Slavenov bi bilo tem lažje mogoče, ker stoji sedaj v ospredju narodna vprašanja in je treba zastaviti vse sile, da se zavaruje svobodni razvoj Jugoslovancov v državi.

Zato se je po inicijativi Slovenskega kluba za- snovala Narodna zveza kot skupna orga- nacija vseh jugoslovanskih državnih poslancev v svrbo skupnega nastopanja napram vladi in napram dru- gim strankam.

Slovenski klub se je vselej zvesto držal sklepov Narodne zveze in je zastavil vso svojo moč za izvr- šitev teh sklepov.

Kljub temu so nastale v okviru Narodne zveze razmere, ki niso v interesu jugoslovanstva — in to baš sedaj, v velevažnem trenutju notra- njepolitičnega razvoja.

Ne bom preiskaval, kdo je kriv — konstatujem le suho dejstvo:

Skoro nobenega medsebojnega zaupanja ni več in če se tem razmeram ne naredi konec prav kmalu, utegne priti do nepreglednih posledic.

Slovenski klub bode po Veliki noči odločno za- hteval, da se razmere v Zvezi južnih Slavenov teme- ljito razjasni in ustvari odkriti, odkritosrčni in lo-

jalni odnošaji v jugoslovanski delegaciji na trdni stvarni podlagi — in če bode moral Slovenski klub izvajati konsekvence in postopati popolnoma samostojno v obrambo vzvišenih interesov, ki jih je ljudstvo zaupalo poslancem V. L. S. (Živahno, dolgotrajno pritrdjevanje.)

Žalibog znamenja niso ugodna. Dogodek, ki se je zvršil v zadnjem času v Zvezi južnih Slavena, zelo omajuje naše nade, da bo še mogoče, priti do zadovoljivega razmerja med nami in ostalimi jugoslovanskimi strankami.

Zveza južnih Slavena je imela dne 18. marca t. l. pod predsedstvom poslanca Ploja sejo, o kateri so objavili nemški in hrvaški listi poseben komunikat, to je oficijelno poročilo, izšlo iz Zveze same.

Glasom tega komunikeja je Zveza južnih Slavena samolastno preločila soglasni sklep Narodne zveze v vseučiliškem vprašanju, v tem najvažnejšem kulturnem vprašanju vsega slovenstva, — glede katerega so edini vsi Slovenci, glede katerega bi morali tembolj tudi poslanci biti edini. (Burno ploskanje.)

Razume se, da nas je to postopanje Zveze južnih Slavena nemilo dirnilo in naravno je, da je izzvalo hudo kritiko v rodoljubnih slovenskih listih.

Na Slovenski klub je napravilo postopanje Zveze južnih Slavena tem mučnejši vtis, ker smo že lansko poletje skusili, da je v odločilnem trenutku, to je, ko je prišel v perečem vseučiliškem vprašanju čas dejanja, Zveza južnih Slavena prepustila vse delo, ves dejanski odpor in ves odli Slovenškemu klubu samemu. (Medklici: Ploj! Skandal!)

„Hansele, geh' du voran, du hast Stiefel an.“ Znano je, da zastopniki Zveze južnih Slavena v proračunskem odseku niso takrat ganili mazince!

Tem bolj nam daje misliti, zadnji presenetljivi sklep Zveze južnih Slavena v tej zadevi.

Več za danes ne rečem, ker nočem prejudicirati stališču Slovenskega kluba v tem velevažnem vprašanju in zlasti tudi, ker nočem vlti olje v ogenj v tako kritičnih časih.

Slovenski klub bo govorilo pravem času in njegovim besedam bodo sledila tudi primerna dejanja. (Veliko navdušenje.)

Za sedaj naj bo zadosti o teh neljubih razmerah.

Obračam se na naslov rodoljubnih tovarišev v Zvezi južnih Slavena in jim kličem: Skrajni čas je, da se vzvišena, sveta stvar postavi nad vse druge ozire, kiso malenkostni primeri z visokimi cilji jugoslovanske politike v Avstriji! (Živahno ploskanje.)

Pa naj se zgodi, kar hoče — mi se ničesar ne bojimo, če tudi sami ostanemo!

Mi se zavedamo, da je naša moč nezlomljiva, ker naša moč je moč ljudstva, ki nam je poverilo svoje zastopstvo. (Pritrdjevanje.)

Vlade prihajajo in odhajajo — včasih se odhod zvrši še hitreje nego prihod — prihajajo in odhajajo cesarski namestniki in deželni predsedniki, sekcijski načelniki; tudi dvorni svetniki (Splošna veselost) pridejo in odhajajo in zginejo v temoto pozabljenja, ravno tako šribarji in biriči: kar pa ostane, to je ljudstvo, to je domovina, sveta zemlja, poročena po krvi, solzah in znoju svojih otrok. — Ostane živa moč zdravega, svobodoljubnega ljudstva, ki hoče živeti in se svobodno razvijati in napredovati na svoji rodni grudi.

Prihodnosti ljudstva ne bodo odločile ne vlade, ne cesarski namestniki, ne dvorni svetniki (Smeh), pa tudi ne poslanci — odločilo jo bo ljudstvo samo. (Tako je! Pritrdjevanje.)

Zato ima trajno vrednost le ono delo, ki daje ljudstvu moč, ki usposobi ljudstvo za trajni, smotreni boj za svoja prava, za svoje ideale, za svoje svetinje, za svoj duševni in gmotni blagor. (Silno navdušenje.)

Glavni predpogoj za to usposobljenost pa je organizacija.

Ljudstvo mora samo včinkovati. Vsak se mora zavedati, da je njegova dolžnost, da je član stranke slovenskega ljudstva. (Dolgotrajno navdušeno ploskanje.)

Ne sme biti več tako kakor prej, ko se je vsak pri raznih narodnih slavnostih na svoje stroške napil (Veselost) in čim večji je bil narodnjak, — tembolj se ga je napil. (Ponovna veselost.) Pri vsem tem je pa bil tisti, ki ni imel nobene besede, naše ljudstvo. (Živahno pritrdjevanje.)

Kdo pa hoče delati za naše ljudstvo? Slovenski kmet. (Gromovito ploskanje.) Izbrisimo slovenskega kmeta in slovenskega naroda ni več. (Pritrdjevanje.)

Kdor hoče delati za naše ljudstvo, mora delati za slovenskega kmeta. (Ploskanje.) Kdor pa hoče iti z ljudstvom, mora spoštovati vse, kar ljubi naš narod. Spoštovati in ljubiti mora globoko versko prepričanje, ki živi v našem ljudstvu in mu daje neizčrpljivo moč. (Navdušenje.)

Ob času volitev se vedno najdejo, katere sicer dobro poznamo, ki so pa pri takih prilikah dobri kristjani. (Smeh.) Takih se moramo otrestiti. Liberalna stranka mrzi kmeta, to je znana stvar. Nekaj se

ji pa vendar dopade na njem: Glas, ki ga ima pri volitvah. (Živahna veselost.)

Pri volitvah leta 1901 je hodil neki agitator od gostilne do gostilne in razlagal kmetom sv. pismo. (Veselost.) Samo nekaj je bilo čudno. Na levo cerkev, na desno gostilna, a le to je videl agitator. (Veselost.) Na levo služba božja, na desno so se svetili štefani in pri teh se je agitator pridušal, da je boljši kristjan kakor gospod župnik. (Hrupen smeh.) Seveda so ga ljudje kmalu spoznali in mu pokazali vrata.

Mi se moramo zavedati, da delo med ljudstvom ni odvisno od dobre volje, ampak je dolžnost. (Pritrdjevanje.) Se več! K temu delu mora biti vsak naravnost prisiljen po organizaciji. Le na ta način je mogoče, da smo vedno na mestu, ko je treba ljulko trebiti. (Veselost.) Vi ste pri zadnjih volitvah dokazali, da znate to kar naenkrat napraviti. (Ploskanje in smeh.)

Sedaj so narodna vprašanja v ospredju. Ta so prva bojna točka. Zmagati moramo, ako se ljudstvo složno bori za svoje pravice. (Navdušenje.) Varovati se pa moramo pri tem neplodnih fraz. Te so zapuščina liberalne dobe. (Pritrdjevanje.) S frazami velikokrat samo škodujemo, posebno ako izzivamo po nepotrebnem nasprotnika tam, kjer je v nedosegljivi večini. Naši sorojaki morajo potem včasih trpeti radi praznih fraz. Pametno delo naj velja! (Burno ploskanje.)

Naše orožje ne sme biti fraza, ne krivica, ampak pametno, smotreno delo. (Navdušenje.) Neomajano zaupanje v božjo pomoč in lastno delo nas samo reši propada. (Pritrdjevanje.) Božja in človeška pravica naj bo naš meč. (Živahno pritrdjevanje.)

Vseslovenska ljudska stranka bo šla vedno po tej poti in ne odneha niti za las, ako tudi traja boj desetletja, magari celo stoletje. (Tako je! Navdušenje.) Korajže nam ne sme zmanjkati. Edini kakor en mož moramo biti, pa bo slo. (Ploskanje.)

Padel bo vinski davek, šel bo Bilinski in šli bodo razni hofrati. (Veselost.) Ljudstvo bo pa zmagalo. (Navdušenje.)

Pri zadnjih volitvah ste pokazali, kaj znate, — Ljudstvo je govorilo mirno, a jasno. Stopajte po tej poti naprej, je še mnogo dela. (Živahni klici: Hočemo!) Tisti, ki ni kri od vaše krvi in ne vašega duha, naj nima nobene besede med vami. Prijazno sicer lahko govorite, ker to nič ne velja, in mora biti človek še s cigani prijazen. (Veselost.) Zagovarjati sem moral enkrat celo cigansko družbo in sem moral biti prijazen. Glavni lump je bil oproščen, a me še pogledal ni, kakor da bi bil največji poštenjak. K sreči so ga par mesecev pozneje obesili. (Živahna veselost.)

Tak je tudi liberalci. Pred volitvami se dobri-ka, ko je izvoljen, ti pa pokaže hrbet. (Klici: Prav dobro! Ploskanje.)

Zato hodite po poti, na katero ste stopili, odločno naprej. Niste več sami, ampak vesoljno slovensko ljudstvo, ki je iste krvi in istega duha, stoji za vami. (Navdušenje.)

Stopajmo vsi skupaj pod geslom: Z Bogom za ljudstvo!

(Po dvorani završil. Navdušeni vskliki in burno ploskanje se noče polesti. Na odru pa častitajo poslanci S. K. Z. svojemu vrhovnemu voditelju, vsi prevzeti od krasnih programatičnih besed.)

Za Vseslovensko Ljudsko Stranko.

Nato je deželnega glavarja namestnik predlagal sledečo resolucijo, ki se je soglasno sprejela:

Občni zbor Slovenske kmečke zveze z veseljem pozdravlja ustanovitev Vseslovenske ljudske stranke pod vodstvom dr. Iv. Šusteršiča, ter izjavlja, da se uvrsti v to organizacijo celokupnega slovenskega naroda.

Deželni odbornik Robič.

Komaj se je poleglo navdušenje, koje je izzval dr. Šusteršič s svojim govorom, da načelnik besede deželnemu odborniku Robiču. In zopet je nastal vihar „Živio“-klicev in ploskanja. Ljudstvo je hotelo s tem pokazati deželnemu odborniku Robiču, kako mu je hvaležno, da je edini izmed prejšnjih starih poslancev ostal zvest vzorom slovenskega krščanskega ljudstva, ter postavil svoje bogate izkušnje na parlamentarnem polju v službo slovenske kmečke stranke. Z mladeniškim vnosom je ta naš zaslužni dolgoletni bojevniki za pravice slovenskega ljudstva izvajal:

Robič govori:

Težavno je govoriti po dr. Šusteršiču. Vendar me veseli, da je moj dolgoletni prijatelj dosegel take uspehe tudi pri nas na Štajerskem. Primoran sem, da mu še enkrat čestitam. (Bil je prav slovesen trenutek, ko je v boju za narod osiveli poslanec Robič stopil k voditelju V. L. S. in mu čestital.) Nato je nadaljeval: V štajerskem deželnem zboru ni prave večine. Le takrat se najdejo nemški poslanci, kadar se gre proti Slovincem. Ta nemška večina hoče imeti vse pravice, noče pa izpolnjevati nobenih dolžnosti. Za pokritje deželnega primanjkljaja, za deželno gospodarstvo se sploh ne briga. (Skandal! Sramota!) Kako se v Gradcu gospodari, kaže najbolj deželna bolnišnica. Delalo se je brez pravega načrta, tudi finančno vprašanje ni rešeno. Ze dozda se je proračun prekoračil za 3 milijone. (Nemir. Glasni vskliki: čujmo, čujmo!) In kaj še vse pride!! Ko smo prišli v

graško deželno zbornico, smo imeli prav težavno stališče. Zahtevali so od nas, naj govorimo samo nemško. (Medklici: Tudi Narodna stranka in dr. Kukovec to zahteva.) Mi pa se nismo udali ter se ne udamo; mi zahtevamo enakopravnost. (Navdušeno odobravanje.) Potem so nas hoteli navdušiti z navidezno nedolžno spremembo poslovnika. Toda spoznali smo hudo ne nakane ter se postavili v bran.

Prišli so potem z načrtom o spremembi deželnega šolskega sveta, ki bi se naj preustrojil v nemško-nacionalno gospodovalnico. Nemško-nacionalna večina je tudi hotela oropati slovensko celjsko okoliško občino. Prisiljeni smo bili, začeti najostrejši boj; začeli smo z obstrukcijo. (Burno ploskanje.) Nasprotniki so se motili. Našli so nas pripravljene. (Veliko navdušenje.) Posebno so se odlikovali poslanci v kmečki suknji. (Viharni pozdravi in topla zahvala kmetom poslancem.) Ko je velika večina videla, da nas ne premore, je bila tudi zadovoljna, da so nas poslali domov. In šli smo. (Burno odobravanje.) Sedaj se nekaj čuje, da se vrše pogajanja, da bi deželni zbor zopet delal (dr. Benkovič: Dolgove delal), toda zahtevajo, da se vdamo. Tega ne! (Navdušeni klici: Nikakor ne!) Mi hočemo v gospodarskem, političnem in narodnem smislu delati in zmagati. (Dolgotrajno, vedno se ponavljajoče navdušenje.)

K temu govoru je stavil g. Miha Brenčič sledečo resolucijo, ki je bila tudi z odobravanjem sprejeta:

Občni zbor Slovenske kmečke zveze s ponosom odobruje odločni boj kmečkih slovenskih poslancev v deželnem zboru v Gradcu, ki so ga pričeli zaradi zapostavljanja slovenskih koristi v gospodarskem, narodnem in prosvetnem oziru, ter jim izreka svoje neomejeno zaupanje.

Poslanec dr. Korošec.

Končno je dal se poslanec dr. Korošec kratko-sliko o dosedanjem delovanju in o dosedanjih uspehih S. K. Z., ter označil njene naloge za bližnjo bodočnost.

Volitve.

Kako je ljudstvo voditelju S. K. Z. g. Roškarju hvaležno in udano vsled njegovega dela za kmečke koristi, pokazalo se je, ko je prišlo do volitev načelnika kmečki organizaciji. Deželnega glavarja namestnik, dr. Jankovič, se je spominjal zaslug in vrlin načelnika Roškara ter predlagal njegovo zopetno izvolitev načelnikom S. K. Z., in vsi zborovalci so z vskliki pritrdili predlogu. In ko se je g. Roškar branil sprejeti zopet to častno breme, niso hoteli prenehati klici „Živio Roškar“, dokler se ni udal ljudski volji. G. Roškar je zopet načelnik S. K. Z. Živel!

Pri nato sledečih volitvah je bil izvoljen sledeči odbor:

Dr. Fr. Jankovič, dr. Anton Korošec, Ivan Rudolf, Alojz Tergrar, Martin Pajdaš, Franc Piš, A. Turnšek, J. Schöndorfer, Miha Brenčič ml., Jakob Bovka, Martin Cerjak, Avg. Cof. Filip Gaudner, dr. Josip Hohnjec, dr. Iv. Benkovič, Fran. Vidarier, Josip Rajh st., J. Stravs, Fr. Zebol.

Vprašanja.

G. Bratušek je stavil vprašanje zaradi oskrbnika Flucherja, če se res nastavi za kletarskega nadzornika, g. Kokelj zaradi regulacije Drave, ki jo je nemška večina vsled nemarnosti zavlekla, in g. Gomilšek radi notranje organizacije S. K. Z. Ko je dal načelnik na vsa vprašanja zadovoljive odgovore, je bil dnevni red izčrpan.

Velik in slovesen je bil dan, ki so ga velikonočni torek v Mariboru obhajali slovenski kmetje in njihovi prijatelji, združeni v Slovenski kmečki zvezi. Kmetje so imeli priliko, da so se nanovo prepričali, da je K. Z. najboljša zaščitnica njihovih stanovskih koristi in teženj, ki pazi z materinsko skrbjo, da ne bi zadel našega kmeta kak udarec, ki bi mu povzročil globoko gospodarsko rano. Zato se je tisto zaupanje do K. Z., ki so ga naši kmetje že prinesli s seboj v Maribor, na njenem tretjem obnem zboru utrdilo ter je postalo neomajno. — Obnem je naša štajerska kmečka organizacija storila velik korak naprej v vse-slovenskem združenju: po pomenljivih in prekrasnih besedah vseslovenskega voditelja je javno in formalno izjavila, da vstopi kot članica v Vseslovensko Ljudsko Stranko. Velikansko navdušenje, ki je zaurilo po dvorani, ko je bil ta sklep enoglasno sprejet, nam je porok, da se naše štajersko ljudstvo zaveda vseslovenske misli, ki ne pozna pokrajinskih mejnikov, ter da vidi rešitev slovenskega naroda edino-le v tesnem združenju vseh krščanskih in ljudskih strank po vseh slovenskih pokrajinah. Velikonočni torek 1919 bo v zgodovini naše krščansko-narodne vse-slovenske organizacije zabeležen kot velepomemben dan. Po tej poti, ki so si jo začrtali na tretjem obnem zboru S. K. Z., pogumno in vstrajno naprej z združenimi močmi in z globokim zaupanjem na božjo pomoč! Z Bogom za slovensko krščansko ljudstvo.

Na občni zbor S. K. Z. so prišli naslednji brzojavni, oziroma pismeni pozdravi:

V zadnjem trenutku zadržan, osebno prisostvovati, pozdravljam v duhu to kmečko zborovanje poštenja in dela kot velik korak k osvoboditvi slovenskega Štajerja in k zjedinenju vsega našega naroda v cesarstvu. Živela kmečka sloga z živo vero v Boga. Stjepan Radič.

Imenom koroških sosedov pozdravljam štajerske brate, zborujoče v znamenju vseslovenske ljud-

ske ideje po strankinem geslu: Junaki naprej!

Dr. Breje.

Nadalje sta brzojavno pozdravila poslanca dr. Žitnik in Gostinčar: „Naprej za delo četa vneta, v vrsti za načela sveta.“

Bog blagoslovi pošteno delo Slovenske kmečke zveze. Bog živi vse njene pristaše. Bog živi njene voditelje. Naprej do novih zmag.

Ljubljana. Uredništvo „Slovenca“.

Poslali so še pozdrave kaplan Šketa in g. Korošak iz Kozjega, g. župnik Kolarič iz St. Miklavža nad Laškim trgom in kat. izobraževalno društvo pri Sv. Emi.

Mala politična naznanila.

Dne 25. sušca: Bosansko-hercegovska vlada je razpisala volitve, in sicer 18. majnika za tretjo, 23. majnika za drugo kurijo, 25. majnika za prvo kurijo prvi volilni razred. — V Budimpešti se je vršila predvečerašnjim seja ministrskega sveta, ki se je pečala z znanimi izgredi v ogrski zbornici. Več poslanecv Juthovcev je izstopilo iz neodvisne stranke. — Bivši ogrski ministrski predsednik Wekerle se je izjavil, da pri prihodnjih volitvah ne bo več kandidiral v ogrski državni zbor.

Dne 26. sušca: Francoski senat je sprejel postavlo glede starostnega zavarovanja delavcev z 280 glasovi proti 3. — Ogrski socialni demokratje priobčujejo že svoj volilni oklic, v katerem je splošna in enaka volilna pravica in zaplenjenje cerkvenega premoženja. — Turški Arnavti, ki tvorijo turško mejno stražo ob Črni gori, se že tri dni bijejo s Črnogorci. Ob turško-črnogorski meji se je streljalo. Ubita sta bila dva Črnogorca in en Arnavt.

Dne 27. sušca: Iz Carigrada se poroča, da je končno sklenjeno, da bo turški sultan posetil bolgarskega kralja Ferdinanda v Sofiji in srbskega kralja Petra v Belgradu. — Petrograški listi objavljajo izjavo srbskega zunanjega ministra Milovanovića, ki izjavlja, da se veseli obiska kralja Petra v Petrogradu in se nadeja, da bo mogoče kmalu tudi z Avstrijo skleniti sporazum, kar da bo pospeševalo splošni mir. — Med Bolgarijo in Srbijo se bo v najkrajšem času sklenila carinska zveza, ki sta jo svoj čas preprečili Avstrija in Turčija. Dunajski finančni krogi obžalujejo, da se je takrat zveza preprečila in naglašajo, da bi bila nastopala Avstrija pametnejše, ako bi bila sama sklenila carinsko zvezo s Srbijo, Bolgarijo, Rumunijo in Črnogoro, ker bi si bila pridobila tako naklonjenost prizadetih držav.

Dne 28. sušca. Grški kralj se brani, podpisati oklic za sklicanje narodne skupščine, če se vojaška liga pismeno ne obveže, da se razpusti. — Listi poročajo, da se rumunski kralj in kraljica letos povodom 80letnice avstrijskega cesarja pripeljeta osebno na Dunaj čestitat cesarju. — Sestavo nove italijanske vlade prevzame žid Luigi Luzatti, ki pravi, da hoče politiko „sprave“.

Razne novice.

Iz Šole. Gdč. Lojzika Ferlež je premeščena iz Lembaha v Št. Jurij v Slov. gor.

PODLISTEK.

Helena.

Črtica. — Spisal Starogorski.

(Konec.)

II.

Preteklo je štirinajst dni, in Helena ni videla poročnika, niti on nje. Hodila je na prejšnje mesto, tudi poročnik je hodil, ali nista se srečala. Naključje je hotelo, da je prišel ta ali oni prepozno.

Helena se je čutila nekako nezadovoljno, toda njeno neizkušeno srce ni vedelo, zakaj.

Tretjo nedeljo po onem sestanku je priredilo telovadno društvo vrtni koncert. Saj je majnika najlepše med bujnim cvetjem in duhtečim vzduhom.

Sredi raznih cvetlic, lepih vitkih cipres, na zeleni trati so se vrstile mize. V enem kotu je stal oder, ozaljšan z lovoriko in drugim južnim rastlinjem.

Helena, izborna pevka, je sodelovala pri koncertu. Petje domoljubnih in drugih pesmi, proizvajane z veliko natančnostjo, so navdušile ljudstvo, in postajalo je vedno vselejše in živahnije.

Govorniki so risali v hrvatskih in slovenskih besedah preteklost Slovanov, posebno Slovencev in Hrvatov, ter napovedovali vstajenje.

„Zora puca, bit će dana,“ je govoril oče Helene, profesor Čelica. „Naroč vstaja i hrvatski i slovenski iz davne teme, vstaja kakor Kristus iz svoje gomile, kakor orjak, kakor zmagovalci svojih morilcev... Hrvati i Slovenci! To morje, ta veličastvena voda, ki je nosila nekdanje naše pradede in njihovo blago, ti valovi, ki so hladili potno čelo Slovanom, naj bodejo zopet naši! Ovi ošabni tujci, ki se šopiri po njem, po našem morju, se bo moral umakniti sili! Buči morje adrijsko, buči in tresi raz sebertuji rod, buči zopet slovensko! Donele so naše pesmi po njem, naj ne zamro na veke! Zbudimo je zopet, rojaki!...“

* **Razpisano je učiteljsko mesto.** Na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Martinu na Pohorju je razpisano mesto stalnega nadučitelja. Prošnje do konca aprila. Prošilec mora dokazati zmožnost obeh deželnih jezikov in za pouk v verouku.

* **Osebnost.** Gospod Ivan Šebat, naš štajerski rojak, dosedaj c. kr. okrajni tajnik v Kamniku, je prestavljen v Ljubljano k deželni vladi.

* **Za rezerviste.** Rezervisti, ki se žele udeležiti letošnjih vojaških vaj kot kolesarji, imajo to naznati do 15. aprila v municiji.

* **47. pešpolk,** ki je v Gorici, je v sredo, dne 23. t. m. slavil obletnico bitke pri Novari.

* **Ustanovni občni zbor** zidamoške podružnice Društva jugoslovanskih železniških uradnikov se vrši v nedeljo 3. aprila ob 5. uri popoldne v restavraciji Juvancič na Zidanem mostu s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika Društva jugoslovanskih železniških uradnikov; 2. podružnična pravila; 3. volitve; 4. slučajnosti. — Zvečer je istotam družabni večer z zanimivim vspeedom. — Tovariši, posebno iz Štajerske, prihitite v polnem številu k ustanovitvi naše druge podružnice! Naj ne manjka nikdo, kogar ne bi zadrževala služba! Na družabni večer pritrčimo vabimo rodbino, prijatelje in znance. — Osrednji odbor Društva jugoslovanskih železniških uradnikov.

* **Znižanje poštne** od poštne nakaznice v prometu z Bosno in Hercegovino. Sporazumno s ces. in kr. vojnim ministrstvom so določene pristojbine od poštne nakaznice v prometu med Avstrijo in Bosno-Hercegovino s 1. aprilom 1910. kakor sledi: do 20 K 10 vin., čez 20 do 100 K 20 vin., čez 100 do 300 K 40 vin., čez 300 K do 600 K 60 vin., čez 600 do 1000 K 100 vin.

* **Dijaška kuhinja** v Celju daje letos povprečno vsak dan 54 dijakom kosilo. Ti obedi povzročajo odobru mnogo stroškov na leto, zato se prosijo častiti dobrotniki najljubše, da se blagobotno spominjajo „Dijaške kuhinje“ pri veselih in žalostnih prilikah. Slovenski narod potrebuje vsestransko izobraženega naraščaja. Kdor hoče res koristiti in koristonosno nagajati glavni v narodno korist, naj žrtvuje kaj v prospeh in v izobrazbo svoje narodne mladine. Iz te mladine zrastle bodo uradniki, duhovniki, učitelji, trgovci itd. — zastopani bodo torej vsi stanovi, zato apelujemo tudi na radodarnost vseh stanov brez razločka.

Odbor dijaške kuhinje v Celju.

* **Vsled poročila** mestnega sveta v Königswartu (alpsko zdravilišče na Češkem, politični okraj Plan, z železno kiselco) je v tem zdravilišču za častnike, uradnike, učitelje, časnikarje in dijake pred sezono do srede junija in po sezoni od srede avgusta gotovo število prostih mest pridržanih, ki nudijo brezplačno stanovanje s kopeli in zdraviljem, ter so prosti vse zdraviliške takse. Vprašanja se naj pošiljajo, če le mogoče, en mesec prej na mestno zdravniško komisijo.

* **Vplačevanje** neposrednih davkov. Tekom II. četrtletja 1910 postanejo neposredni davki na Štajerskem dotekli, oziroma plačani v naslednjih obrokih: I. Zemljiški, hišno-razredni in hišno-najemniški davek, ter 5% davek od najemnine onih poslopij, ki so prosta hišno-najemniškega davka, in sicer: 4. mesečni obrok dne 30. aprila 1910; 5. mesečni obrok dne 31. maja 1910; 6. mesečni obrok dne 30. junija 1910. II. Občna pridobnina in pridobnina podjetj, podvrženih javnemu dajanju računov: II. četrtletni obrok dne 1.

„Nima slasti brez svobode,
mar je bolje biti rob,
nego slavno se boriti
in pa pasti v hladni grob?“

Pri takih besedah pač ne more ostati srce poslušalca hladno in mrtvo!

„Na morje! — V čolne!“ — se je zaslislalo. Vrh telovadci so tudi že pripravili, da se v večernem hladu povežijo po Adrijskem morju.

Helena je opazila pri mizi, sebi nasproti, poročnika.

Kri ji je vzplala k sreči, in neka čudna nevolja in radost sta se menjavali v nji.

Poročnik Kastrinič se je približal in prosil, ako bi blagovolila z njim v čoln.

„Rad bi se navzel Vašega navdušenja za domovino, gospica,“ je prosil. „In to mi je možno samo pri Vas.“

Dovolila mu je.

Čolni so odrinili več skupaj in posamezno, kakor je kdo hotel. Razun veslarja, sta bila poročnik in Helena sama v čolnu, ki je plaval poleg drugih s pevc.

Ker so bile Hrvatice in Slovenke pri tej vožnji skupaj, so jele Slovenke pevati slovensko pesem. Ostali na vrtu so gledali na morje, odkoder je donela poskočnica in vihrala v večernem vzduhu tako lepo, da se je odpiralo sleherno srce in srkalo v se lepo to slovenske pesmi.

„Kadar pride boja dan,
pletla venec bom;
in če pade bojnih ran,
padel je za dom!
Padel v bran je naroda,
Potlej grob bom venčala,
o junaku pevala:
srečna Slovenka!...“

„Krasno, lepo...!“ so ploskali z brega. — V tem je pa zadonel zvon, večerni zvon, in njegov don je legel po morskem širini in odneval po bregovih.

aprila 1910. III. Rentnina in osebna dohodnina, v kolikor se ti davki ne pobirajo na račun državne blagajnice potom odbitka po osebah, oziroma blagajnicah, ki izplačujejo davku podvržene prejemke, in sicer I. poluletni obrok dne 1. junija 1910.

* **Hallejevo** repatico vidijo zdaj zvezdoznanci s svojimi daljnogledi svetiti kot malo zvezdico osme vrste. Nek nemški zvezdoznanc pravi, da je videl repatico že 15. t. m. s prostim očesom kot zvezdo pete vrste. Po prvem aprilu se bo videla repatica eno ali dve uri, pred solnčnim vzhodom, seveda izpočetka le v slabotni svetlobi, ker se repatica šele približuje našemu solncu in našemu svetu. V noči med 18. in 19. majem pojde naša zemlja skozi rep te repatice, in bo rabila za svoj prehod okoli dve uri. Čutili ne bomo tega prehoda najbrž nič.

* **Katoličani-nazadnjaki?** Liberalci kaj radi očitajo duhovnikom in vsem katoliško mislečim možem nazadnjaštvo. Pa vselej jih udari po zobeh resnica sama. — Iz nešteti vzgledov lahko dokažemo, da je cerkev pravo vedo vedno pospeševala. Nedavno je imel na Dunaju učene razprave vseučiliški profesor Dr. Musil. Govoril je o svojih potovanjih po jutrovi deželah, zlasti po Arabiji, kjer je raziskal velezanimi-ve reči ter obogatel z novimi podatki ne le zemljepis-je, temveč tudi starinoslovje in zgodovino. Mož je član raznih akademij in znan po svetu kot učenjak. Prišli so ga poslušat na Dunaju visoki gospodje, nadvojvode, ministri, vseučiliški profesorji, plemenitaši itd. Pred kratkim so listi prinesli vest, da je dr. Musila sam cesar odlikoval, in sicer radi njegovih zaslug za znanost. Mnogo so pisali časopisi o tem možu. A malokje so povedali, da je ta učenjak duhovnik, ki se vzpričo učenega sveta ne sramuje svoje duhovske obleke. Tako, glejte, se je zopet odkrilo obrekovanje liberalcev, da so katoličani nazadnjaki!

* **Vprašanje** italijanskega vseučilišča je sedaj na dnevnem redu. Italijani bi radi imeli svojo visoko šolo v Trstu. Italijanski listi pravijo, da bi se sedaj prav lahko dobila v državnem zboru večina, ki bi glasovala za Trst kot sedež italijanskega vseučilišča. Če se pa pred glasovanjem izvrši kaka sprememba v ministrstvu v prilog nam Slovanom, ne bo z italijanskim vseučiliščem nič, ker bodo Poljaki in krščanski socialci potem najbrže drugih misli. — Slovanske stranke so bile dosedaj v tem vprašanju edine. „Narodna zveza“, v kateri so bili slovenski in hrvaški katoliški in liberalni poslanci, združeni v skupno parlamentarno postopanje, je bila na predlog poslanc dr. Šusteršiča zavzela sledeče stališče: Trst se brez-pogojno odklanja kot sedež italijanskega vseučilišča. Za Trst bi namreč glasovali Italijani, socialni demokratje, skoro vsa nemška svobodomiselna zveza, velika večina krščanskih socialcev (dr. Lueger je namreč že umrl) in Poljaki razun Stapinskijeve skupine, dopusti se pa ustanovitev italijanske visoke šole na Dunaju ali na Tirolskem, toda le pod pogojem, da se istočasno ustanovi tudi slovenska visoka šola v Ljubljani. Isto stališče je zavzemala v tej stvari tudi največja skupina slovenskih poslancev, „Slovanska Enota“, v kateri so skoro vsi slovenski poslanci. S takim enotnim postopanjem je bilo upanja, da se kaj doseže. No, pa je prišlo drugače. Ljubljanski „Slovenec“ je objavil pred kratkim uvodnik pod naslovom „Mučno presenečenje“, v katerem poroča res nekaj prese-netljivega. Med drugim izvaža: „Zveza južnih Slave-na je imela zadnji petek ob zaključbi državnega zbo-

Vse je vtihnilo. Navdušenje in delo brez molitve je ničevno. Glave so se odkrile, roke sklenile... Poročnik je moral hote ali nehoti storiti isto.

Pobožna grla so nato jela peti:

„Večerni zvon, ti mili don,
ko zarja zlati še višave,
zemljanom ti naznanjaš Ave —
Ave Marija...!“

Nek tajinstven čut je legel na udeležence vožnje po morju in ostale v vrtu. „O, Bog, daj teptani domovini zopet raj, zopet zlato svobodo, reši slovanski, tebi udani narod!... O Bog!... Odvzemi prokletstvo nesloge... blagoslov mu daj...“ so vzdihala srca.

„Gospica, kako sem srečen!“ je šepetal poročnik. Gnilo ga je to navdušenje, a njegovo srce je bilo skala, in rastlina dobrote ni mogla uspevati pred žgočim samopridom.

Helena je zardela. Čutila se je v neki srečni o-motici.

Poročnik jo je prijel za reko in stisnil. Ni mu odtegnila. Ni imela moči...

On ji je govoril sladko — zapeljivo. Njej se je zdelo, kakor lepo doneča godba, in verjela je tej godbi — ter bila srečna...

Ali doklej? —

Dokler ne bo zagledala, in če ga še sploh zagleda o pravem času — zijajočega propada! Mladi, neizkušeni in brezskrbni mladosti se posebno stavijo zanjke.

Helena in poročnik sta bila tako zamaknjena, da sta preslišala večno lepo pesem: „Lepa naša domovina...“

Veslar pa je mrmral sam pri sebi, ker je poznal poročnika.

„Že zopet druga... Škoda... škoda...“

Poročnika je jezilo, da je plaval čoln vedno zra-ven drugih. Rad bi bil z njo sam.

Pa angel varuh je hodil ob strani dobrega dekleta, ki je bil sicer živ in nevnan, ali dober in blag...